

SÄKERHETSLEDNING

Översättning: Carola Rönnerberg, arbetarskyddsdistriktens svenska samarbetsgrupp Samma

ISBN 952-479-038-6
ISSN 1456-3614

DEFINITIONER

Säkerhetskulturen återspeglar organisationens grundläggande värden, de normer, antaganden och förväntningar som bildar företagets verksamhetsprinciper.

Säkerhetshantering är helhetsbetonad och systematisk verksamhet för att främja säkerheten. Den omfattar alla de metoder och funktioner som leder till en god helhets-säkerhet. Verksamheten baserar på ett nära samarbete med hela personalen.

Ledningssystemet omfattar personal, resurser, verksamhetspolicy och metoder på alla nivåer. Mellan de olika beståndsdelarna i systemet finns en organiserad växelverkan för att en bestämd uppgift skall kunna fullgöras eller mål upprätthållas.

Riskbedömning är en omfattande systematisk identifiering av risker och hälsoskador och bedömningen av riskerna för medarbetarnas säkerhet och hälsa. Målet för riskbedömningen är en förhöjd säkerhet i arbetet.

Riskhantering är en del av säkerhetsledningen och innebär systematiskt arbete för att trygga en fortsatt verksamhet och personalens säkerhet. I riskhanteringen ingår all verksamhet inom organisationen som bedrivs för att minska eller eliminera risker. I det praktiska arbetslivet utgör riskhanteringen ett av säkerhetsledningens arbetsredskap.

SÄKERHETSLEDNING

Säkerhetsledning omfattar såväl lagstadgad som all frivillig helhetsbetonad säkerhetshantering där styrningen av metoder och handlingsätt förenas med ledningen av människor. Föreställningen om ett ständigt pågående främjande av säkerheten och hälsan på arbetsplatsen ingår även i begreppet. Dessutom rymmer säkerhetsledning ständig planering, verksamhet och uppföljning.

Det finns många olika utgångspunkter för en god säkerhetsledning. Hela ledningen måste förbinda sig till ett sådant tänkande för att säkerhetsledningen skall finna gensvar hos personalen. Först då personalen känner sig förbundna

till föreställningen om säkerhetsledning kan ledningen och den verksamhet som bygger på säkerhetsledningen utveckla företagets säkerhetskultur.

Ett av de viktigaste arbetsredskapen inom säkerhetsledningen är riskbedömningen. Med hjälp av den utvärderas behovet av att förbättra arbetsförhållandena och arbetsmiljöfaktorernas inverkan. Med hjälp av säkerhetsledning tryggas medarbetarnas kunskap, deras medverkan och motivation.

Säkerhetskulturen och företagets praxis i säkerhetsfrågor inverkar på hur säkerhetsledningen gestaltas. Säkerhetsarbetet borde vara en

daglig rutin som integrerats i all annan verksamhet på arbetsplatsen. På arbetsplatsen bildar säkerhetsarbetet en del av det dagliga

arbetet. De sakkunniga inom arbetarskyddet stöder linjeorganisationen i dess arbete för säkerheten.

VÄSENTLIGA DRAG INOM SÄKERHETSLEDNINGEN

En framgångsrik säkerhetsledning baserar på klara utgångspunkter, t.ex. tillgång till en verksamhetspolicy, preciserade skyldigheter och befogenheter inom verksamheten, riskbedömning, mätningar, uppföljning och dokumentering och trygghad kunskap och information. En förutsättning för säkerhetsledning är att företaget har ett fungerande responssystem som tillåter arbetsplatsen att systematiskt förvissa sig om att metoderna som används ständigt förbättras.

Arbetsgivaren skall alltid tillämpa en säkerhetspolicy eller säkerhetsprinciper där de allmänna målen för säkerheten klarläggs. Av säkerhetspolicyn framgår ledningens inställning till säkerhetsarbetet. Dessutom definieras verksamhetsprinciperna och metoderna för samarbetet bland de anställda.

Då det gäller organiseringen utgörs de viktigaste elementen inom

säkerhetsledningen av klart avgränsade verksamhetssystem, verksamhetsansvar och -skyldigheter och av tillräckliga resurser för att målen skall kunna uppnås.

En välgenomförd kartläggning av det aktuella läget där en bedömning av verksamheten och riskerna ingår bildar grunden för säkerhetsarbetet. För att utreda det aktuella läget och genomföra en riskbedömning står olika redskap till förfogande. Det är viktigt att se till uppföljningen av att planerade åtgärder genomförs. För utvärderingen av säkerhetsnivån väljs lämpliga mätinstrument. För att uppnå och upprätthålla säkerheten behövs även kunskap, riktiga attityder och motivation. Det är viktigt att ledningen har tillgång till mångsidig information.

I tabellen på följande sida granskas de ur arbetarskyddssynpunkt viktigaste faktorerna i säkerhetsledningen.

SÄKERHETSLEDNING
Säkerheten i arbetet
Arbetshälsa

Säkerhetspolitik

- anger målen
- ledningens engagement synbart
- personalens roll i fullföljandet av säkerhetsarbetet märkbar

Organiseringen av säkerhetsledningen

- skapa systematiska verksamhetsmetoder
- definiera verksamhetsansvar och - skyldigheter
- säkerställa linjeledningens resurser

Metoder

- riskbedömning
- tryggad kunskap
- genomförande av åtgärder
- information
- mätning och uppföljning

SÄKERHETSLEDNING PÅ ARBETSPLATSEN

Säkerhetsledning är en del av utvecklingen av säkerheten på arbetsplatsen. Den inverkar positivt bl.a. på i vilken mån personalen engagerar sig, atmosfären, en förbättrad produktionskvalitet och på hur olyckor och tillbud förebyggs.

Det är möjligt att förverkliga säkerhetsledning på många olika sätt beroende på företagets verksamhetspraxis. Principerna för säker-

hetsledning måste i alla fall tillämpas för att verksamheten skall vara systematisk. Dessa kan vara sådana man själv utarbetat eller metoder som har utvecklats utifrån standarderna för säkerhetsledning.

Samarbetspersoner och sådana sakkunniga som lagen förutsätter på arbetsplatsen är arbetarskyddschefer och arbetarskyddsfullmäktige.

	Högsta ledningen	Annan linjeledning	Arbetstagare
Säkerhetspolitik	X		
Mål, uppföljning och organisering av säkerhetsarbetet	X		
Observation av arbetsmiljön och verksamheten		X	X
Handledning		X	X
osv.			

SÄKERHETSLEDNING I LAGSTIFTNINGEN

Arbetarskyddslagen förutsätter inte att det finns ett säkerhetsledningssystem på arbetsplatsen. Lagen omfattar emellertid ett flera delområden som kännetecknar en god säkerhetsledning. Arbetsgivaren skall vara förtrogen med säkerheten på arbetsplatsen och de riskkällor som förekommer. I bestämmelserna som gäller byggnation till exempel ingår bestämmelser i anslutning till projektorganisering, projektering av arbetet och övervakningen av byggarbetsplatsen som överensstämmer med principerna inom säkerhetsledningen. Arbetsgivaren är skyldig att reda ut och utveckla arbetshälsan och arbetssäkerheten i samarbete med personalen.

En skyldighet är kravet på ett verksamhetsprogram för arbetarskyddet. Verksamhetsprogrammet intensifierar det förebyggande arbetarskyddet och styr verksamheten mot en systematisk förbättring i enlighet med organisationens egna förutsättningar.

Egentliga krav på säkerhetsledningssystemen ingår endast i

förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/99). Här behandlas den mänskliga verksamheten och organisatoriska bakgrundsfaktorer. Förordningen sammankopplas till arbetarskyddslagen genom statsrådets beslut om avvärjande av riskerna för storolyckor för arbetstagare (922/99).

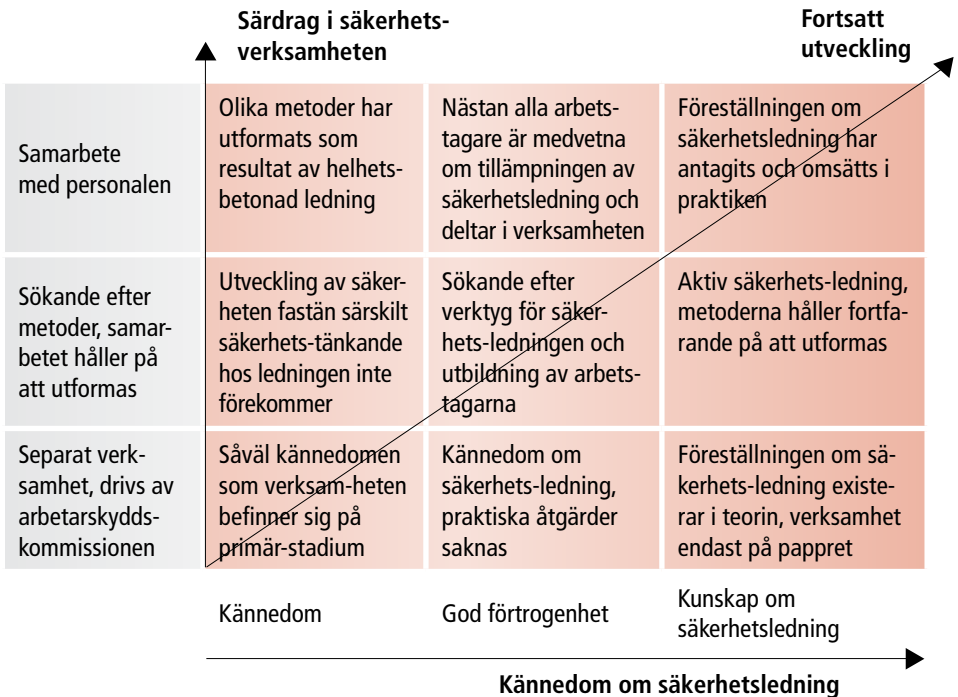
Det finns även andra bestämmelser än arbetarskyddslagen som ålägger företag förebygga olycksfall med hjälp av systematisk målsättning, verksamhetsplaner och –program.

Företagshälsovården

Företagshälsovården stödjer arbetsplatsen arbete för säkerheten. Företagshälsovården genomför arbetsplatsutredningar och följer med arbetstagarnas hälsotillstånd.

I säkerhetsledningen deltar företagshälsovården i egenskap av samarbetspartner och producerar och sprider information.

MOT STÄNDIG FÖRBÄTTRING AV SÄKERHETEN

Den centrala tanken inom ett företags säkerhetsverksamhet går ut på att det skall skapas en helhetsbetonad säkerhetsverksamhet som ständigt förbättras. Förutom att systemet skall förbättras så att det fungerar bättre skall även arbetsförhållandena och människornas välbefinnande också förbättras.

Företaget kan om det så önskar använda sig av många olika färdiga modeller för att skapa sin egen

metodik för säkerhetsledning. Sådana modeller är t.ex.
 OHSAS 18001:fi
 OHSAS 18002:fi
 ILO/OSH-MS
 BS 8800:fi

Arbetarskyddsavdelningen vid social- och hälsovårdsministeriet, TUKES och Arbetarskyddscentralen har gett ut många olika publikationer om säkerhetsledning och resultaten av säkerhetsledning.

YTTERLIGARE INFORMATION

- Hämäläinen P.2001. Onnistuneen turvallisuusjohtamisen sisältö ja käytännöt. Tammerfors, social- och hälsovårdsministeriet, arbetarskyddsavdelningen, 83 s.
- ILO-OSH 2001. Guidelines on occupational safety and health management systems. Genève, International Labour Office. 28 s.
- Kuusisto A. 2000 Safety management systems, Audit tools and reliability of auditing, Esbo, VTT Technical Research Centre of Finland. 174 s.
- BS 8800:fi.1997. Ohje työterveys- ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä. Anvisning om ledningssystem inom hälsa och säkerhet i arbetslivet. Helsingfors Finlands Standardiseringsförbund, SFS rf. 87 s.
- OHSAS 18001:fi.2000. Työterveys- ja työturvallisuusjohtamisjärjestelmät. Spesifikaatio. Ledningssystem inom hälsa och säkerhet i arbetslivet. Specificering. Helsingfors, Finlands Standardiseringsförbund SFS. 24 s.
- OHSAS 18002:fi.2000. Ohjeita OHSAS 18001:n soveltamiseksi. Anvisningar om tillämpningen av OHSAS 18001. Helsingfors, Finlands Standardiseringsförbund SFS.

Webplatser:

www.stm.fi

www.tukes.fi

www.tyoturva.fi

ARBETARSKYDDSDISTRIKTEN

Nylands arbetarskyddsdistrikt

Broholmogatan 12 A
PB 46, 00531 Helsingfors
telefon (09) 774711
telex (09) 730798
e-post helsinki.tsp@tsp.stm.fi

Åbo och Björneborgs arbetarskyddsdistrikt

Eriksgatan 40-42
20100 Åbo
telefon (02) 271 5777
telex (02) 271 5778
e-post turku.tsp@tsp.stm.fi

Tavastlands arbetarskyddsdistrikt

Uimalankatu 1
22101 Tammerfors
telefon (03) 260 88 00
telex (03) 260 88 99
e-post tampere.tsp@tsp.stm.fi

Sydöstra Finlands arbetarskyddsdistrikt

Villimiehenkatu 2B, 3 våningen
PB 145 53101 Villmanstrand
telefon 020 690 500
telex 020 7470 529
e-post lappeenranta.tsp@tsp.stm.fi

Filialen i St.Michel:

Jääkärikatu 14
PL 180, 50101 St.Michel
telefon: 0207 470550
telex: 0207 470 579

Vasa arbetarskyddsdistrikt

Handelsplanaden 20 B
PB 172, 65101 Vasa
telefon 020123 6200
telex 020 123 6229
e-post vaasa.tsp@tsp.stm.fi

Mellersta Finlands arbetarskyddsdistrikt

Ailakinkatu 17
PB 119, 40101 Jyväskylä
telefon 010 397 4000
telex 010 397 4005
e-post jyvaskyla.tsp@tsp.stm.fi

Östra Finlands arbetarskyddsdistrikt

Vuorikatu 26 A
70100 Kuopio
telefon (017) 201 401
telex (017) 2201 410
e-post kuopio.tsp@tsp.stm.fi

Filialen i Joensuu:

Kauppakatu 20, 80100 Joensuu
telefon: (013) 262 9311
telex: (013) 262 9309

Norra Finlands arbetarskyddsdistrikt

Albertinkatu 8
PB 229, 90101 Uleåborg
telefon (08) 315 9511
telex (08) 315 9599
e-post oulu.tsp@tsp.stm.fi

Filialen i Kemi:

Meripuistokatu 16
94100 Kemi
telefon: (016) 215 5300
telex: (016) 257 507

